

Srpski roman Argentinke

Za BLIC iz Buenos Airesa
Branko Andić

Već tridesetak godina, Lilijana Her je rara avis argentinske proze; poznata i cenjena u svojoj zemlji i vanje, ne spada među visokotiražne autore čije se knjige kupuju po tržnim centrima, ali je gotovo kultni autor čitalaca koji od knjige traže da bude umetnost pisane reči a ne tek mimetička vežba, ograničena na svedočanstvo o temama dana.

Kao što ima muzike koja se nikad neće slušati u liftovima, tako i knjige Lilijane Her nemaju nikakvih izgleda da budu svrstane među detektivska, politička, novinarska štiva. To ne znači da u njima nema tajne, napetosti, iščekivanja, preokreta. I pre svega – intimne ljudske drame, imanentnog nasilja, suptilno istkanih

„Sunce, kasnije“ nije nazvan srpskim romanom samo po tome što se događa na Balkanu, nego mnogo više po atmosferi agon-skog traganja za identitetom i istovremenog bežanja od njega, po onom tipično srpskom – ali i veoma argentinskom – odsustvu umerenosti i ravnoteže, sklonosti preterivanju, improvizaciji i autodestrukciji, po britkom humoru i još britkijem jeku.

Grada, ne samo zato što se pomjenju naši pisci (Ivo Andrić i Desanka Maksimović), naši toponomi (Višegrad, Kruševac, Beograd) i naša pozorišna boemija (Pozorište „Vuk“), niti zato što su neka poglavila naslovljena na srpskom (Srećan put, Ima dana) i što se citiraju stihovi starih pesama Bijelog dugmeta (Bluz za moju bivšu dragu) – „Sunce, potom“

je srpska knjiga mnogo više po atmosferi agon-skog traganja za identitetom i istovremenog bežanja od njega, po onom tipično srpskom – ali i veoma argentinskom – odsustvu umerenosti i ravnoteže.

Grada, ne samo zato što se pomjenju naši pisci (Ivo Andrić i Desanka Maksimović), naši toponomi (Višegrad, Kruševac, Beograd) i naša pozorišna boemija (Pozorište „Vuk“), niti zato što su neka poglavila naslovljena na srpskom (Srećan put, Ima dana) i što se citiraju stihovi starih pesama Bijelog dugmeta (Bluz za moju bivšu dragu) – „Sunce, potom“

herova je pre desetak godina bila učesnik na Oktobarskim književnim susretima u Beogradu i tada je iskorištala priliku da prilično propuste Srbiju i da – koliko je to bilo moguće – „uživo“ upozna ne samo srpsku kulturu, nego pre svega srpski mentalitet. Kao pisac, ona je imala dobru podlogu da u tome uspe: poklonila je tradicionalne nemačke porodice koja se naselila u najberičnijem delu Argentine, oduvek je imala dobar sluh za mitomaniju, za teret istorije koji pratišta individualnih i kolektivnih identitet i – naravno – za stalno prisutno, imanentno nasilje šćućureno u naizgled bukulčikim i istovremeno duboko poročnim sredinama. Na sve to treba dodati takoreći prezirvi pogled kojim Lilijana Her posmatra čitavo rodoslovje savremenih realističkih, prljavo-realističkih, natu-

ralističkih književnih tehničkih književnih tehnika znatnog dela današnjih prozaista. Njena rečenica nikad nije laka, veoma je kondenzovana, svaka reč je dobro odvagana pre no što je napisana; na prvi pogled bi se reklo da je to neka vrsta poetske proze, ali reč je više o umetničkom izrazu koji koristi gotovo kostumski elemente da bi ironijom i veoma osobinom, lapidarnim stilom stvorio umetnički jezik originalnog ličnog pečata.

U mesto da oponaša ili

da falsifikuje stvarnost, Herova je radije onirički stvara, kao što stvara putovanje na koje kreću mlada Argentinka Nikol i njen srpski ljubavnik Jota, koji nije ni detektiv, ni slikar, ni pisac, već inženjer, graditelj – na putuštevje po njičoj i svacičjoj zemlji koje poetikom poriče naturalistički credo, kao što se ironično tumači čitaocu u Staklenim andelima: „Budućnost jedne

Симо Матавуљ, Сабрана дела

KRITIKA

Pisma iz prastare budućnosti

AUTOR: Bratislav R. Milanović
IZDAVAČ: Zavod za udžbenike
BROJ STRANICA: 54
POVEZ: Tvrd
ISBN: 978-86-17-16468-1
CENA: 729 dinara

►OVO JE KNJIGA: četvorodelna epistolarna poema-venac ukrištenih perspektiva: o silasku niz vreme; radu sećanja; ozivljavanju uspomena uz koje se bude treptati neugasne strasti i prisnacki sete i melanholijske pred neumitnošću nestajanja.

►KO JE PESNIK? Evokacijom poneti osetljivi i ranjivi subjekti koji, dok priziva emotivnu prošlost, neprerestane sa svog „grebenu“ motri i meri zatamnjenu sadašnjicu.

Београд
Обилићев венац 5, 011 2638405
Косовска 45, 011 3227088
Вуковићева 50, 011 3594835

Ниш
Трг краља Александра 3, 018
511428

Интернет продаја
www.zavod.co.rs
e-mail: prodaja@zavod.co.rs

ЗАВОД ЗА УЏБЕНИКЕ
Кућна знања

Psihologija humora

Piše: Vitorimir Teofilović

U oskudnoj literaturi o humoru i satiri nedavno je izašla knjiga Žarka Trebešanina „Mač, štit i melem“ (Agora)

Oskudnost analitičkih dela o tematiči humoru i satiri Trebešanin tumači odnosom nauke prema humoru i satiri kao fenomenima nižeg kulturnog ranga. To je, smatra on, velika predrasuda, uveren da humor i satira postojano dobijaju na značaju nakon knjiga Vladimira Propa i Sigmunda Frosja.

Iako je naša satira već decenijama svetski fenomen, jer nikada i nigde nije toliko satiričara pisalo tako vredne aforizme, vrlo malo je tekstova o njima. Jedan od retkih autora koji prati našu satiru je Žarko Trebešanin. Ima neke simbole u tome što jedan od najvećih poznavalaca Frosja i Junge ponovo iščitava i tumači našu satiru, pre svega našu satirični aforizam. Zašto nam je smeh toliko potreban? Zato što živimo, naglašava Trebešanin, u prelaznom vremenu, kada se jedan društveni i vrednosni sistem urušava a drugi sporu i haočino uspostavlja. Smeh je u takvim okolnostima ventil oslobađanja od tekućih problema i odsustva perspektive i dolazi kao svojevrsna psihoterapija. To je zapravo pobeda duha nad tegobnim zbiljom.

Iako s nizom dodirnih tâčaka, humor i satira su, sumatra Trebešanin, različiti fenomeni. Humor je dobroćudan – uporedno s kritičkom distancijom prema svom objektu gaji prema njemu razumevanje. Satira je, međutim, posleđu dekada 20. veka bila najplodnije tlo za naš satirični aforizam. Ubojitoš aforizma u funkciji kritičkog angažmana Trebešanin potkrepljuje i žanrovsко-poetičkim aforizmom Miše Vojisavljevića: „Aforizam je srpska borilačka veština.“ Tu snagu otpora prema na-

SCIENCE Podzemni tok

AUTOR: Nemanja Radulović
IZDAVAČ: Službeni glasnik
BROJ STRANA: 276
ISBN: 978-86-519-0298-0
POVEZ: Mek
CENA: 540 dinara

I skustvo nam je ezoterično, magijsko i okultno! Asistent na predmetu Narodna književnost Katedre za srpsku književnost beogradskog Filološkog fakulteta dohvatio se ove vanredno zanimljive i intrigante, a malo obradivane teme i sada je impresivan rezultat istraživanja o periodu 1800–1950, s indikativnim podnaslovom „Ezoterično i okultno na staroj srpskoj knjizi“ (1984/85) Ričarda Flajšera, pa TV serije, animirani filmovi, igračke, igre i ostalo što prati takve kreatcije. Kada su se na kioscima posle „certnih romana“ pojavili i „pisani romani“ o Konanu, većina

FICTION Dolazak Konana Simerijanca

AUTOR: Robert Hauard
PREVOD: Srđan Ajduković
IZDAVAČ: IPS
BROJ STRANA: 440
ISBN: 978-86-7274-406-4
POVEZ: Mek
CENA: 960 dinara

Ovaj lik smo, kao i mnogo drugih važnih, ne samo pop-kulturnih pojava koju su do sada sve do devešetih dolazile iz „velikog sveta“, prvo upoznali iz druge ruke. Konana smo u prevodu najpre videli stripovima krajem sedmdesetih Zatim su nam došli filmovi „Konan varvarin“ (1981/82), Džona Milijusa i „Konan uništitelj“ (1984/85) Ričarda Flajšera, pa TV serije, animirani filmovi, igračke, igre i ostalo što prati takve kreatcije. Kada su se na kioscima posle „certnih romana“ pojavili i „pisani romani“ o Konanu, većina

čitalaca je bila ubedljena da su oni, kao i u drugim sličnim slučajevima, posledica tržišnog uspeha neke, kako se danas kaže, francize, a ne da su u ovom slučaju uročno-posledična veza i redosled obrnuti. Tek smo sada, posle više od tri decenije, i u čitavim 7-8 decenijama od američke premijere (1932-36), prvi put, i to na jednom mestu, kroz integralne verzije priča, konačno dobili priliku da se upoznamo sa izvornikom. Tu je i do sada nam nepoznata dragocena faktoografija i kronologija o Konanu. Načelost, ne u sasvim o fascinantnom Hauardu (1906-1936) čije žitije je priča za sebe. Odusevljen sam kao da sam ponovo timejdžer!

Slobodan Ivković

simbolizuje moralnu i duhovnu premoć. Podsećamo da vzbuzdjujući, stičemo duševnu satisfakciju i nadu.

Knjiga profesa Trebešanina, s podnaslovom Psihopolitička analiza humoru i satire, čine dva poglavja – Psihosocijalni značaj satire i humor-a i Analiza satire na delu. Prvo razmatra načela teorijskih pitanja, a drugo čine portreti naših satiričara. To su eseji o Radoju Domanoviću, rodonačelniku srpske satire, i o našim savremenim aforističarima: A. Baljku, S. Simiću, I. Markoviću, R. Zakiću, D. Šušiću, M. Mihajloviću, Vesni Denčiću i V. Teofiloviću, kao i eseji o humorističko-satiričnom minijaturisti ravnih žanrova, boemiju M. Žuborskog i karikaturisti Korakus. O značajnijoj širini knjige rečito svedoči naslovi i podnaslovi poglavja: Križa, humor, ironija i smeh; Aforizam u vremenu bude i beznadu; Rat, zločini i naličje srpskog karaktera... Kao što vidimo iz ovog impresivnog, tek polovично citiranog, spiskova tema, reč je o svestranom pristupu humoru i satiri, a jezgro knjige je svojevrsni omaž Beogradskom aforističarskom krugu, najvećem savežu aforističara na svetu.

Knjiga „Mač, štit i melem“ je vivisekcija naše aktuelne politike iz vizure humoru i satire, ali i stanja naše svesti, još ukorenjene u inerciji, mitomaniji i narcizmu malih razlika, glavnih kočnica našeg i duhovnog i materijalnog razvoja.